

**AXBOROT VA KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALAR BILAN BIRGALIKDA TA'LIM
SIFATINI YAXSHILASH VA INNOVATSION G'OYALARNI AMALDA QO'LLASH**

Ikromov Xusan Xolmaxamatovich

Andijon mashinasozlik instituti

"Axborot texnologiyalar kafedrası" katta o'qituvchisi,

Bahodirova Madinabonu Nodirbek qizi

Andijon mashinasozlik instituti

"Axborot tizimlari va texnologiyalari" yo'nalishi 2-bosqich talabasi.

Oliy ta'lim tizimida axborot va kommunikatsiya texnologiyalarini tadbiiq etish, asosiy ikki an'anaviy yo'nalishda olib borilar edi. Ya'ni quyidagicha:

Birinchi yo'nalish	Ikkinchi yo'nalish
Ta'limni hammabobligini ta'minlashda texnologiyalardan foydalanish imkoniyati, ta'lim tizimiga boshqa usulda umuman ta'lim olishning iloji bo'lmagan shaxslarni kiritish yo'li bilan amalga oshiriladi. Shuni aytib o'tish lozimki, bunday distant masofali ta'lim berish shakli ko'pgina e'tirozga duch keladi. Ularga qarshi bo'lganlarning e'tirozlari to'g'ridir, ya'ni bo'lajak talabalar haqiqiy sifatli ta'lim olish uchun zarur bo'lgan barcha narsalardan maxrumdirlar: laboratoriyadagi ishlaridan, ilmiy kutubxonalariga kirishdan, o'qituvchi va boshqa talabalar bilan seminarlar, boshqa o'quv jarayonlar va norasmiy sharoitdagi muloqotlardan.	Axborot texnologiyalari yordamida nimani o'qitish va nimaga o'qitishni o'zgartirish uchun, ya'ni, an'anaviy yuzmayuz o'qitish shakli doirasida o'qitish mazmuni va usulidan foydalanish ko'zda tutilgan. Ammo, bu yerda ilg'or texnologiyalarni tadbiiq etish natijasida, ko'pincha asosiy ommaning tayyorlash darajasiga qaraganda, bilimdon, faol va layoqatlik talabalarga qo'shimcha imkoniyat yaratish bilan bog'liq bo'lgan juda ham qaltis muammo yuzaga keladi. Bunday vaziyat, masalan, foydalanilayotgan texnologiya ta'lim sistemasi uchun moslashtirilmagan bo'lishi va unda ishlash maxsus tayyorgarlikni talab qilishi bilan ham bog'liq bo'lishi mumkin.

Boshqacha aytganda, amalda ta'lim berish tizimida axborot texnologiyalarni tadbiiq etish, bilim olishning hammabobligini yoki saralangan talabalar bilimi sifatini oshirishga yordam beradi. Ayni vaqtda jamiyatning talabi tabiiy, ya'ni hammabob va sifatli bilim olishdadir. Haqiqatdan, bilim olishning hammabobligi va sifati o'rtasida qaramaqarshilik mavjud ekanligi tushinarli. Asosiy ta'lim resurslari doimo qat'iy chegaralangan miqdorga va ma'lum pul ekvivalentiga ega bo'ladi: auditoriya joylari, ilmiy kutubxonadagi kitoblar, laboratoriya jihozlari, malakali o'qituvchilar. Nima afzal - resurslarni jamlashmi yoki tarqatib yuborish, sifatni yaxshilashmi yoki bilimni hammabobligini ta'minlash? Yoki ko'p sonli talabalarning har birini kerakli ta'lim resurslari bilan ta'minlash uchun, ta'lim olish narxini ko'tarish kerakdir? Bir qarashda

ta'limni rivojlantirishning xuddi shunday yo'li mavjuddir. Lekin, ta'limni hammabobligini va sifatini yaxshilashni birga amalga oshirish yo'li ham mavjuddir, tarixda kamida ikkita shunday revolyutsiya bo'lgan. Ammo muammo shundan iboratki, har qanday revolyutsiyada, biror narsa ko'pchilik uchun hammabobroq bo'lsa, kimdir bu narsadan ayriladi. Sifat va hammaboblikda ham xuddi shunday - biror bir yo'nalish yaxshilansa, ikkinchi yo'nalish yomonlashadi.

Yuqorida keltirilgan ikki an'anaviy yo'nalish ta'limda bugungi kungacha o'rganilayotgan muammolari bo'lgan. Hozirgi kunga kelib biz yoshlar ya'ni, Axborot texnologiyalari yo'nalishida o'zimizni qiziqishlarimiz va domlalarimiz bilan birgalikda olib borayotgan amaliy mashg'ulotlarimiz o'z natijasini berib kelmoqda. Talabalar online ta'limni o'rganish natijasida bir qancha muammolarga duch keldik. Masalan; HEMIS ta'lim platformasi. Biz ushbu platformadan foydalangan holda o'qituvchilarimiz bergan topshiriqlarni ko'rishimiz va o'tilgan darsliklar bo'yicha o'quv qo'llanmalarni olishimiz mumkin. Lekin davomat masalasi, qo'shimcha adabiyotlarni hemisdan ololmimiz. Ushbu muamolarga duch kelgan holda muammoga yechim izladik. So'ng platformaga raqobat bardosh innovatsion loyiha EDUX ilovasini ishlab chiqdik. Ilovani maktablarga, o'quv markazlarga qo'llash maqsadga muvofiq deb bildik. Chunki hozirda bilamiz ingliz tili, rus tili va IT sohalarida ko'plab o'quv kurslar o'z faoliyatini olib bormoqda. Loyihamizni ta'lim jarayonida afzal tomonlari shuki yuqoridagi davomat va o'quv materiallarini, adabiyotlarni yetishmovchiligini ta'minlab beradi. Davomatda kameradan foydalaniladi ya'ni suniy intellekt orqali, talabani yuzi masofadan aniqlanadi va o'quv binosiga kelgan vaqti davomatdan o'tkaziladi. O'quv adabiyotlari esa ilovada mavjud bo'lib kutubxonalar bilan birlashtirilgan. Ushbu kutubxonadan o'quvchiga kerak bo'lgan barcha turdagi adabiyotlarni topish mumkin.

Intellektual resurslarning hajmi va yutuqlari o'sib bormoqda. Kutubxonalarining elektron kataloglari bilan birga Internet, vaqt va masofaga qaramay doimo ochiq bo'lgan juda katta xajmdagi axborot to'plamlariga kirish imkonini yaratadi. Albatta bunday kutubxonalar, ularda saqlanayotgan barcha axborotlarga to'liq kira olishni axborot texnologiyalari ta'minlaydi. Innovatsion g'oyalar talab darajasiga yetganda amalga oshirilishi darkor.

Ammo texnologiyalar o'z o'zidan, xoh u qog'oz bo'lsin, xoh auditoriya, kompyuter bo'lsa ham hech qanday o'zgarishni olib kelmaydi. Ulardan foydalanishning natijalari ulardan biz qanday va qaysi maqsadda foydalanishimiz orqali belgilanadi. Aynan zamonaviy sharoitda ta'limning sifati va hammabobligini takomillashtirish uchun, ta'lim berishda axborot va kommunikatsiya texnologiyalarning tadbiq etishning eng maqul yo'l bu muammolarga to'g'ri yechim topa olishdir.

ADABIYOTLAR:

1. Nazarov Umarali, Karimov Abduboqi «Ta'limda axborot texnologiyalari». Samarqand. 2014 y

2. Qosimov S.S. "Ахборот texnologiyalari". Toshkent. 2006 y

3. Икромов, Х. Х. (2021). СОЗДАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ. Universum: технические науки, (2-1), 21-22.

4. 2. Butayev, E. N. (2021). Algoritmlar Tizimli Tahlili Va Ularning Takomillashtirish. ФАРҒОНА ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ И Л М И Й-Т Е Х Н И К А ЖУРНАЛИ, 25, 36-41..